

Loppiainen (Epifania) 6.1.2011
– Jeesus, maailman valo
Liturgia & saarna: Panu Partanen
Avustava pappi: Arto Penttinen
Musiikki: Liisa Kettunen
Suntio: Eija Pietarinen

Da Vinci: Kuninkaiden kumarrus

Palestiinalainen postikortti

Matt. 2:1-12

Kun Jeesus oli syntynyt Juudean Betlehemissä kuningas Herodeksen aikana, Jerusalemiin tuli idästä tietäjiä. He kysyivät: "Missä se juutalaisten kuningas on, joka nyt on syntynyt? Me näimme hänen tähtensä nousevan taivaalle ja tulimme osoittamaan hänelle kunnioitustamme." Kuullessaan tästä kuningas Herodes pelästyi, ja hänen kanssaan koko Jerusalemiin. Hän kutsui koolle kansan ylipapit ja lainopettajat ja tiedusteli heiltä, missä messiaan oli määrä syntyä. "Juudean Betlehemissä", he vastasivat, "sillä näin on ilmoitettu profeetan kirjassa:

- Sinä, Juudan Betlehem, et ole suinkaan vähäisin heimosi valtiaista, sillä sinusta lähtee hallitsija, joka on kaitseva kansaani Israelia."

Silloin Herodes kutsui salaa tietäjät luokseen ja otti heiltä juurta jaksain selville, milloin tähti oli tullut näkyviin. Sitten hän lähetti heidät Betlehemiin. "Menkää sinne", hän sanoi, "ja ottakaa asiasta tarkka selko. Kun löydätte lapsen, niin ilmoittakaa minulle, jotta minäkin voisin tulla kumartamaan häntä." Kuninkaan sanat kuullessaan tietäjät lähtivät matkaan, ja tähti, jonka he olivat nähneet nousevan taivaalle, kulki heidän edellään. Kun tähti tuli sen paikan yläpuolelle, missä lapsi oli, se pysähtyi siihen. Miehet näkivät tähden, ja heidät valtasi suuri ilo. He menivät taloon ja näkivät lapsen ja hänen äitinsä Marian. Silloin he maahan heittäytyen kumarsivat lasta, avasivat arkkunsa ja antoivat hänelle kalliita lahjoja: kultaa, suitsuketta ja mirhaa.

Unessa Jumala varoitti tietäjiä palaamasta Herodeksen luo, ja niin he menivät toista tietä takaisin omaan maahansa.

Idän tietäjät. Tämä Raamatun kertomus on innoittanut ihmismieltä kautta aikain. Monia taideteoksia ja näytelmiä on aiheesta tehty. Meille suomalaisille tutuin on tiernapojat-perinne: perustuuhan se pääasiassa juuri Matteuksen evankeliumin kuvaukseen itämaan tietäjistä. Saapa nähdä, milloinkin tämäkin suosittu laulunäytelmä yritetään lailla kieltää – lauletaanhan siinä selvin sanoin Jeesus-lapsesta ja hänen merkityksestään meille kristityille: *"On lapsi syntynyt meille ja poika annettu on. Hänessä elämän löysin, Jumalan suosion!"*

Tänään kohtaamme kaksi samasta aihepiiristä luotua taideteosta. Toinen niistä on vanhempi, toinen uudempi. Ne pistävät meidät miettimään loppiaisien hengellistä sanomaa.

1480-luvulla kuuluisa italialainen Leonardo da Vinci hahmotteli teoksen 'Kuninkaiden kumarrus'. Se on yksityiskohdissaan perin mielenkiintoinen työ. Etualalla kaikki on niin kuin kuvitella saattaa: kaunis Maria pitää sylissään suloista Jeesus-lasta. Kolme idän tietäjää on helppo erottaa: he kumartavat maailman Vapahtajaa, ojentaen hänelle arvokkaita lahjojaan. Kuvalla on kuitenkin tausta, joka ei ole lainkaan niin idyllinen. Taka-alalla on rakennuksien raunioita ja hevostmiehet kamppailevat väkivalloin keskenään. Muut kuvatut ihmiset ovat ahdistuneita ja synkeitä. He yrittävät vaivalloisesti päästä katsomaan kuninkaiden kuningasta, Herrojen Herraa.

Toinen kuva on suosittu postikortti nyky-Palestiinassa. Siinä kolmen tietäjän matka on tyssännyt valtavan muurin juurelle. Ylitse ja ohi ei pääse. Betlehemin tähti loistaa kirkkaana sen toisella puolella näyttäen Jeesuksen syntymäpaikan. Muuri muistuttaa erehdyttävästi sitä rakennelmaa, jonka Israel on pystyttänyt Länsirannan alueelle. Sitä kutsutaan joko turvamuuriksi tai rasistiseksi Apartheid-muuriksi riippuen keneltä kysytään, juutalaisilta vai palestiinalaisilta.

Mitä nämä teokset kertovat? Ne kertovat, että Raamatun sanoma Jeesuksen syntymästä on ajaton. Vaikka teoksien välillä on reilut 500 vuotta, niin mikään ei ole muuttunut. Ihminen on pysynyt pohjimmiltaan samana. Niin hyvässä kuin pahassa.

Da Vincin teos ilmaisee, että maailma on kaaoksen vallassa. Se oli sitä Jeesuksen syntymähetkellä, se on sitä yhä. Sotia käydään, raunioita syntyy ja ihmiset ovat ahdistuneita. Ilkeät herodekset punovat juoniaan viattomien päänmenoksi. Vallan ja julkisuuden keskipisteessä harvoin iloitaan Jumalan Pojan syntymästä, kuten ei Jerusalemissakaan ajanlaskumme alussa. Jeesuksen syntymä herätti heissä päinvastoin huolestumista: *"Kuullessaan tästä kuningas Herodes pelästyi, ja hänen kanssaan koko Jerusalemiin."* Väärät asiat ja kuninkaas hallitsevat ihmisten elämää, ei kuninkaiden kuningas.

Postikortti idän tietäjistä Länsirannan muurilla viestii samaa – maailmamme on sairas. Miten muuten tällaiseen tilanteeseen olisi jouduttu? Asiat pitää korjata ja laittaa kuntoon. Ei ihme, että Jeesuksen ensimmäiset sanat evankeliumissa ovat: **”Kääntykää, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle!”** (Mt 4:17).

Loppiaisen ja joulun sanoma on, että Jeesuksessa Jumala tuli luomaan järjestyksen maan päälle. Hän toi Pojassaan rakkauden, sovinnon ja rauhan. Tiernapojat sanovat pistämättömästi: *”Synti suuri surkia kun särki taivahan, niin täytyi alas astua jo Herran Jumalan. Vaan rakkaudest’ Jumala teki meille tämän maan, josta ompi ilo saatu koko maailmalle.”*

Jos ihminen on sama ajasta aikaan, niin on myös Jumalan pelastussuunnitelma. Syntiin langenneinakin meissä asuu pysyvä kaipaus Jumalan luo. Molemmat taideteokset viestivät tästä. Da Vincin synkät ja ahdistuneet ihmiset ikävöivät elämäänsä uutta voimaa. He kurkottavat seimen lasta kohti. Heillä on hengellinen jano. Postikortin itämaan tietäjät ovat sinnikkäitä. He etsivät. He haluavat päästä Bethelmiin kumartamaan Jeesusta ja voittaa ylitsepääsemättömätkin esteet.

Tälläkin hetkellä miljoonat ihmiset janoavat ja etsivät sitä elämän vettä, jota yksin Jeesus voi antaa. Afrikassa ja Aasiassa on vielä satoja miljoonia evankeliumin ulottumattomissa. Siksi tarvitsemme kipeästi lähetystyötä, jossa Jeesus vieään kaikille maailman kansoille. Lähetystyössä meidän hyväosaisten on mentävä sinne, missä puhdas vesi haetaan kilometrien takaa ja missä jokapäiväinen maissipuuro keitetään kolmen kiven päällä. Tämä on täyttä totta myös Maaningan seurakunnan lähetyskohteissa: Angolassa, Tansaniassa ja Intiassa. Menemme myös niihin korkean elintason maihin joissa ihmisiltä ei puutu mitään, paitsi se tärkein: evankeliumi. Siksi muuan muassa korkean teknologian Japanissa tehdään lähetystyötä. Arvatenkin myös täällä Suomessa tarvitaan lähetystyksen kaksikaistaista liikennettä. Me menemme edelleen Afrikkaan ja afrikkalaiset kristityt käyvät puolestaan täällä kertomassa, miksi heillä kirkot täyttyvät enemmän kuin meillä.

Tänäkin jouluna moni palestiinalaiskristitty teki pyhiinvaellusmatkan Betlehemiin. Turvamuurien vuoksi se on tullut miltei mahdottomaksi. Kaupunkiin pääsee vain, mikäli on pystynyt hankkimaan Israelista virallisen kulkuluvan. Niinpä kokemus korkeasta muurista ei rajoitu vain kuvitteelliseen postikorttiin, se on todellinen. Tietoisuus siitä, että Jeesus syntyi Betlehemissä, yhdessä palestiinalaiskaupungissa, antaa alueen kristityille lohdutusta. Vieraillessaan Jeesuksen syntymäkirkossa he kokevat olevansa konkreettisesti vastasyntyneen Jeesuksen seimen äärellä. Tämä vahvistaa heidän uskoaan ja antaa heille voimia elää pienenä vähemmistönä muslimien ja juutalaisten keskellä.

Tätä samaa kokemusta haemme maaninkalaisina kristittyinä. Haluamme Pyhän Hengen avulla löytää Jeesuksen yhä uudelleen, kumartaa häntä, saada hänestä lohtua ja iloa. Hengessään Jeesus on yhtä lailla Betlehemin syntymäkirkossaan kuin täällä Maaningan kirkossa. Itämaan tietäjät eivät päässeet perille pelkästään tähdistä ennustamalla, vaan sen teki profeetallinen sana. Jumalan sana, jota tänäänkin messussa kuulemme, ohjaa Kristuksen luokse. Se ”ajaa Kristusta”, niin kuin Martti Luther aikanaan sanoi.

Idän tietäjät kokivat valtavaa iloa nähdessään tähden. He löysivät Jeesuksen ja palasivat toista reittiä takaisin kotimaahansa.

Meidänkin on mahdollista kokea tätä suunnatonta megailoa, kuten alkuteksti asian sanoo. Myös Paavali kehottaa meitä: *”Iloitkaa aina Herrassa! Sanon vielä kerran: iloitkaa!”* (Fil 4:4). Uskon synnyttämä ilo saa surun, ahdistuksen ja oman elämän kaaoksen väistymään. Sillä muurit ja sodat voitetaan. Se antaa elämälle uuden suunnan, vanhoja reittejä ei kannata enää miettiä. Jouluilo ei tyssää loppiaiseen, vaan se saa jatkua joka ikisenä päivänä. Se on Jumalan lahja. Rakkaudesta hän loi meille uuden maailman, elämän Jeesuksessa. Tiernapojat sen kolmannen kerran sanoo: *”Jopa joutui jouluaamu kristikunnalle, josta ompi ilo saatu koko maailmalle. Vaan rakkaudest’ Jumala teki meille tämän maan, josta ompi ilo saatu koko maailmalle.”*